

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การรับรู้และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสาธารณสุขมูลฐาน
อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ชื่อผู้เขียน นายบัณฑิต แมลจิตร์

สาขาวิชาสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รศ. นพ. ชุมนุช	พรหมชาติแก้ว	ประธานกรรมการ
ผศ. ชไมพร	ทวิชศรี	กรรมการ
ผศ. สุรภี	ภูพงษ์ศักดิ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้บทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในงานสาธารณสุขมูลฐานของอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นจำนวน 140 คน เลือกโดยการสุ่มแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การหาค่าความสัมพันธ์ทดสอบโดยใช้สถิติพีชเชอร์เอกแซกท์ ไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้บทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.9 รองลงมาคือ การรับรู้บทบาทหน้าที่ในระดับดี ร้อยละ 31.4 และการรับรู้บทบาทหน้าที่ในระดับไม่ดี ร้อยละ 15.7 กลุ่มตัวอย่างรับรู้บทบาทหน้าที่ในระดับดีสูงสุดคือ วัดความดันโลหิต รักษาพยาบาลเบื้องต้นตามอาการ กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์พาหะ(แมลงวัน/หนู)

และรับรู้บทบาทหน้าที่ในระดับไม่ต่ำสุดคือ เติมคลอรีนแหล่งน้ำที่มีปัญหาด้านแบคทีเรีย สาธิตการเติมคลอรีนในน้ำบริโภค เก็บเสมหะส่งตรวจหาเชื้อวัณโรค สำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับต่ำ ร้อยละ 67.1 รองลงมาคือ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.6 และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับสูง ร้อยละ 4.3 กิจกรรมที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับสูงมีเพียงการให้ความรู้การป้องกันโรคเอดส์และกิจกรรมที่ปฏิบัติในระดับต่ำคือ เก็บอุจจาระส่งตรวจหาไข่พยาธิ เก็บเสมหะส่งตรวจหาเชื้อวัณโรค สาธิตการเติมคลอรีนใน น้ำบริโภค นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้บทบาทหน้าที่มี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.3465, p < 0.01$)

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการอบรมและฝึกทักษะแก่ อสม.เฉพาะเรื่อง ในกิจกรรมที่อสม.มีการรับรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่ำและกำหนดความรับผิดชอบในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนให้ชัดเจนตรงกับสภาพปัญหาแต่ละพื้นที่ พร้อมกับสนับสนุนด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานในหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Independent Study Title Role Perception and Role Performance of Village Health Volunteer in Primary Health Care Muang District Kamphaengphet Province

Author Mr. Bundit Manjit

Master of Public Health Public Health

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Choomnoom	Promkutkao	Chairman
Assist. Prof. Chamaiporn	Tawichsri	Member
Assist. Prof. Surapee	Pupongsak	Member

Abstract

The purposes of this study were to investigate role perception and role performance of village health volunteer (VHV.) in primary health care of Muang District, Kamphaengphet Province. The samples of 140 village health volunteers were drawn by systematic sampling method. The tool used for data collection was interviewing questionnaire. Descriptive statistics was used for data analysis. Fisher 's exact test, Chi-square test and Pearson 's product moment correlation were also used to detect the association between the variables in the study.

The result revealed that 52.9% of the samples had role perception at medium level when 31.4% and 15.7% had role perception at good and bad levels respectively. The most perceived roles were measuring of blood pressure, symptomatic treatment, reduction of breeding places of vectors while the least perceived were chlorination of water, demonstration of chlorination for drinking water and collection of sputum specimen for tuberculosis detection. Among the samples, 67.1% showed role performance at low level when 28.6% and 4.3% at

middle and high levels respectively. The high role performance was only giving AIDS prevention knowledge and low role performances were collecting of stool specimen for parasitic examination, collecting of sputum specimen for tuberculosis examination and demonstration of chlorination for drinking water. There was a positive association between role perception and role performance at significance level($r = 0.3465$, $p < 0.01$).

This study indicates that skill training for community health volunteers particularly on low-perceived and low-performed activities should be carried out. Clear defined responsibility and local problem based activities as well as support of facilities and knowledge should be continuously done in order to increase the officialy of primary health care operation in village.